

Status automatisk lusetelling

Norske lakseelver, NJFF fagseminar 10.12.2025

Else Marie Stenevik Djupevåg og Lise Charlotte Rokkones

Dagens Tema

- **Hvorfor er lusetall så viktig**
- **Automatisk lusetelling**
 - Validering av automatiske lusetellere
 - Forskningsprosjekt skal verifisere autoSOP som valideringsmetode
 - Dispensasjoner for bruk av automatiske lusetellere
 - Standardarbeidet
- **Forskrift**
- **Rapportering**
 - Rapportering per merd for telling av lakselus (manuelle og automatiske) og behandlinger
 - Regulatorisk Sandkasse

Hvorfor er lusetallet så viktig?

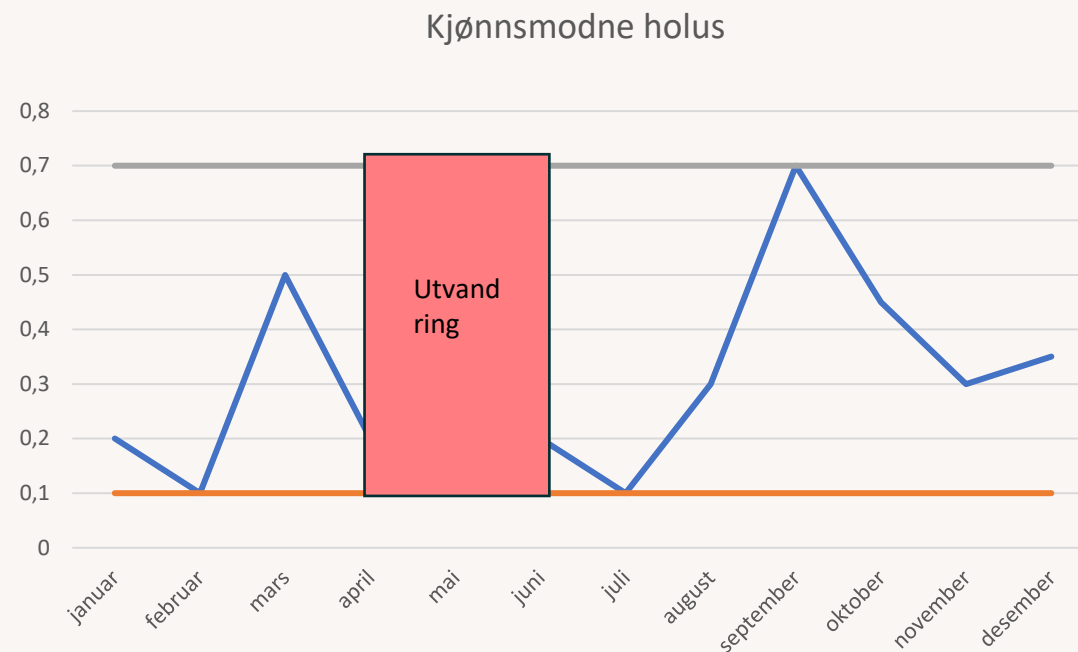
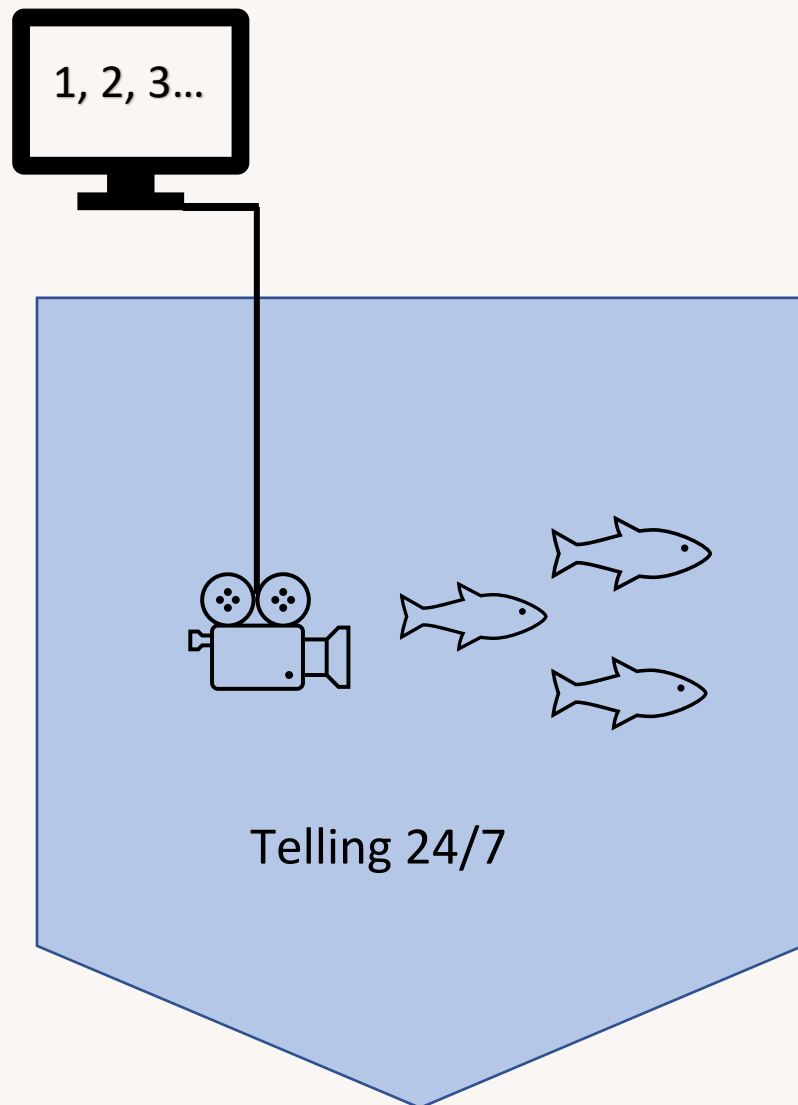
- **Oppdrettere:** Forebyggende arbeid mot lakselus
- **Mattilsynet:** Risikobasert tilsyn og forvaltningsmessige tiltak mot lusesmitte.
- **Forskning:** Inngår i Havforskningsinstituttets **risikovurdering** og Veterinærinstituttets **fiskehelserapport**
- **Trafikklyssystemet:** Tall på kjønnsmodne hunnlus fra oppdretter inngår i modellene som er med på å avgjøre farger og vekst i PO'ene
- **Vannforskriften:** Lakselus inngår som påvirkningsfaktor på ville laksebestander i vassdrag
- Fremtidig regulering av næringen

Bilde fra VI

Automatisk lusetelling

Automatisk lusetelling- Bedre tall, rullerende lusetall - utslippskvote

To tanker

- **Lang tanke**

- Etablere en robust regulering basert på at vi stoler på at automatiske lusetellere teller godt nok
- Pålegg om bruk av automatisk lusetelling

- **Kort tanke**

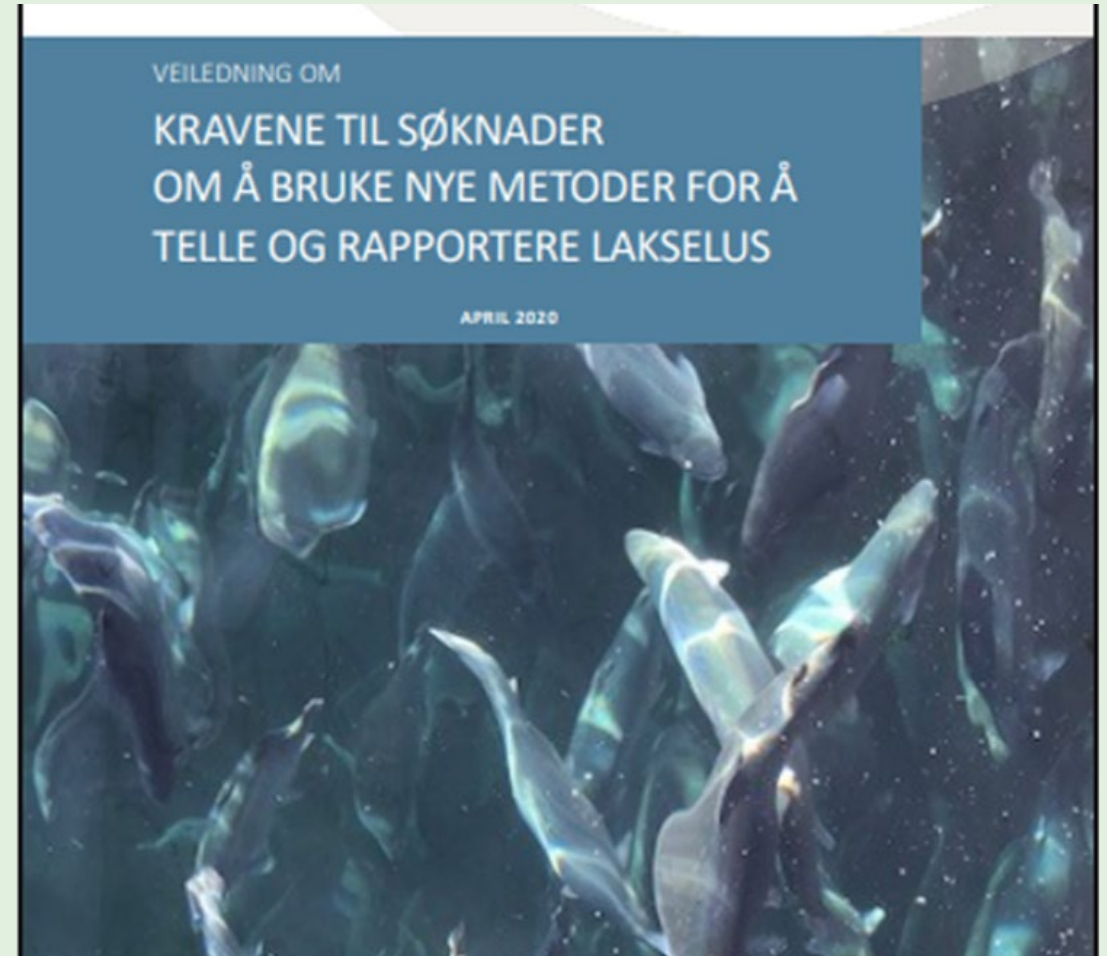
- Hvordan forvalte teknologien fram til regulering er på plass
 - Forbud
 - Løsslipp
 - Dispensasjon

Bilde fra HI

Kort tanke - dispensasjoner

- Dispensasjon til oppdretter
- Dispensasjoner for å generere kunnskap
 - Like gode eller bedre tall enn manuell
- INGEN metoder er godkjent i Norge!

Dispensasjoner - kunnskap

- Erfaringer
 - Tellus og autosop
 - Egne tilsyn
 - Inntelling ved avlusing
- Store variasjoner på tellenøyaktighet

Ikke alle teknologiene som benyttes i dag teller godt nok!

Dispensasjoner for bruk av automatiske lusetellere

- Dispensasjonsadgang siden 2020
- Ca. 30 virksomheter innvilget dispensasjon i 2024, basert på 7 ulike systemer for aut. Lusetelling

Vilkår/krav 2024:

- A. Metodens egnethet skal kvalitetssikres og dokumenteres i selskapets internkontrollsystem.
- B. Metodeutvikler skal samtykke å delta i myndighetsinitierte forskningsprosjekter.
- C. Metoden skal vise både det registrerte og kalibrerte lusenivået.
- D. Manuelle tellinger under tilsyn vil kunne overstyre lusenivået beregnet av metodeutviklerne.

Foreslåtte nye vilkår/krav 2025

- Videreføring av vilkår B fra 2024. I praksis innebærer det AutoSOP prosjektet til HI (kvalitetssikring av metoden for bruk i videre validering)

Standardkomiteen

- Mål om høring og ferdigstilling første halvår 2026
- Omtaler ikke validering siden dette er tatt ut av standarden

Automatisk lusetelling i fiskeoppdrett - ny standardiseringskomité

Mattilsynet og Standard Norge ønsker å utvikle en ny Norsk Standard for automatisk lusetelling. 19. oktober 2022 hadde vi innspillsmøte om det nye standardiseringsarbeidet.

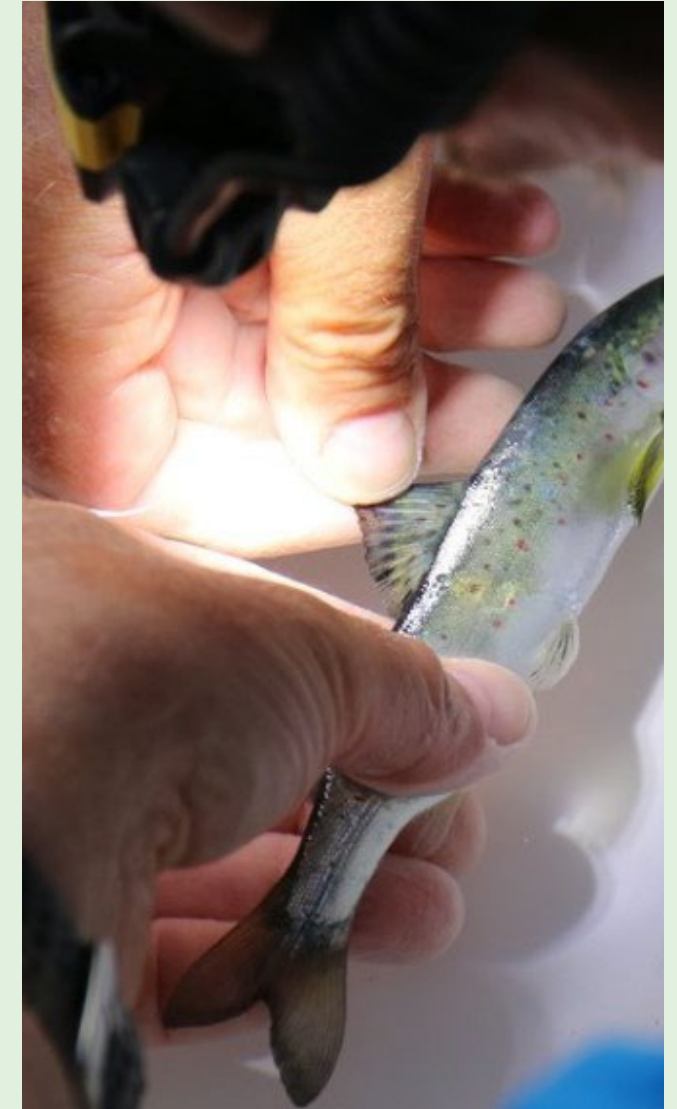

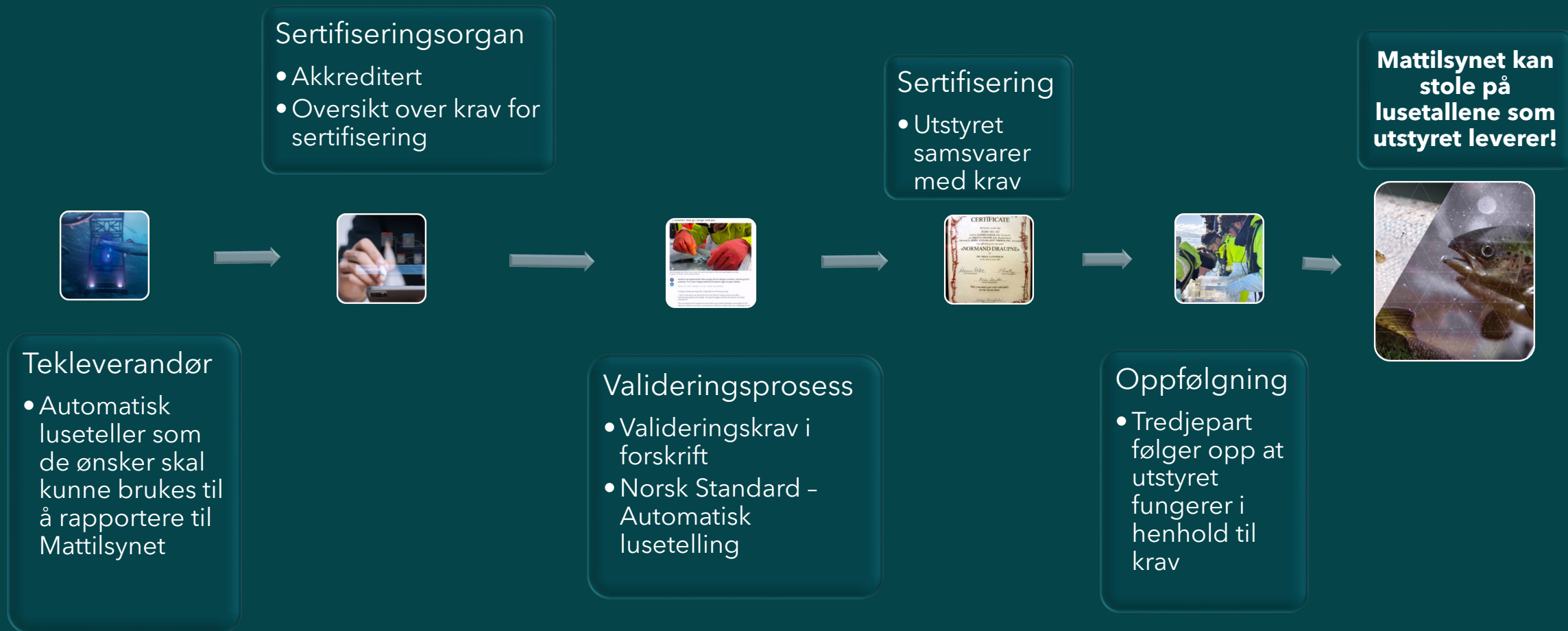
Foto: iStock

Lang tanke - grunnleggende krav

Metoder for telling av lakselus må gi reelle og mest mulig nøyaktige verdier, og metodene må være basert på vitenskapelig kunnskap og dokumentasjon

- en metode for kalibrering/benchmarking av utstyret
 - at tallet er automatisert (uten menneskelig påvirkning) og
 - at det kan etterprøves ved tilsyn.
-
- **Utstyr må telle riktig!**

Forskriften

Hvordan skal vi regulere?

- Standardisering, produktsertifisering?
- Behov for presisjon
 - Hvilken presisjon kan vi kreve
- Ressursbruk
 - Myndigheter/oppdretter

Status 2025

Dyrevelferd
følges opp i
egen forskrift

Ny innretning
på arbeid med
automatiske
lusetellere

Rapportering
på merdnivå

DHP sin rolle i
behandling er
avklart

Regulatorisk sandkasse

Mattilsynet etablerer regulatorisk sandkasse for digitalisering og utvikling innen havbruk

Hvordan jobber vi videre

Etablere og bygge kompetanse på sertifisering

- Kontakt med Norsk Akkreditering og sertifiseringsorgan

Innsiktsarbeid

- Bestilling til HI og pådriver for prosjektmidler fra FHF
- Regulatorisk sandkasse

Skisser til regulering

- Utgangspunkt i NYTEK

Fremdriftsplan

LAKSELUS FREMDRIFTSPLAN	T3 2025	T1 2026	T2 2026	T3 2026
Automatiske lusetellere	Innrapportering data til MT. Dialog med produktteam	Sammenstilt innsikt til bruk for dialog med eksterne		
	Fremlegge plan for standardgruppe	Sertifisering		
	Innrapportering data til MT. Dialog med produktteam			
	Fremlegge plan for standardgruppe			
	Grovskisse valideringsløp fram til sertifisering			
	Møte med Norsk akkreditering			
Lakselusforskrift	Gjennomgang gammelt utkast		Reguleringsforslag (høring og forskrift) klart til NFD (juni)	
	Internt avsjekk med team RR og produktteamet			
Kunnskapsstøtte		Fagdag Værnes (20.01), MT, NCE og HI		Autosop. HI. Kvalitetssikring av metode for bruk i validering
				Kunnskapsgrunnlag - NALO
Standardisering			Standard	
Dispensasjoner	Ordlyd dispensasjon og nye vilkår, 1. utkast			
	Endringer i lakselusforskriften			
	Interne avklaringer i MT			
	Dispensasjoner på plass			
Tall og data	Sandkasse	Plan for rapportering av lakselus og behandlinger på enhetsnivå (merder). Manuell og automatisk		

**Automatisk lusetelling
er en forutsetning for
realisering av
Havbruksmeldingen**

